ROŚLINY wskaźnikowe

Czynniki glebowe w dużym stopniu decydują o składzie gatunkowym zbiorowisk roślinnych. Jest wiele gatunków roślin, które rosną wszędzie (gatunki wszędobylskie), np. rdest ptasi, wiechlina roczna, mniszek lekarski, perz właściwy.
Wśród roślin, jakie spotykamy na danym terenie, można znaleźć gatunki o znaczeniu wskaźnikowym. Wykazują one wąski zakres tolerancji w stosunku do gleby i rosną tylko w określonych warunkach. Mają określone wymagania pod względem składu mechanicznego gleby, jej wilgotności, odczynu, zawartości próchnicy i składników mineralnych, zwłaszcza azotu i wapnia.
Na podstawie roślin wskaźnikowych można częściowo określić właściwości gleby. Występowanie pojedynczych lub skarlałych okazów jest kryterium niewystarczającym. Tylko duże skupiska lub występowanie jednocześnie kilku charakterystycznych gatunków o tych samych wymaganiach, pozwoli wyciągnąć odpowiednie wnioski. Jeżeli na działce w pewnym okresie pojawiają się nagle masowo określone chwasty, mogą one wskazywać na popełniane błędy w uprawie, albo na niedobór lub nadmiar składników pokarmowych. Znajomość roślin wskaźnikowych pomoże podjąć określone działania w kierunku poprawy warunków glebowych.

Rośliny wskazujące gleby kwaśne, ubogie w wapń:

- **Czerwiec roczny** (*Scleranthus annuus*)
- **Sporek polny** (*Spergula arvensis*)
- **Rzodkiew świrzepa** (*Raphanus raphanistrum*)
- **Palusznik krwawy** (*Digitaria sanguinalis*)
- **Rumian polny** (*Anthemis arvensis*)
- **Fiołek trójbarwny** (*Viola tricolor*)
- **Muchotrzew polny** (*Spergularia rubra*)
- **Szczaw polny** (*Rumex acetosella*)
- **Chaber bławatek** (*Centaurea cyanus*)

Rośliny wskazujące gleby piaszczyste, suche:

- **Bodziszek drobny** (*Geranium pusillum*)
- **Złocień polny** (*Chrysanthemum segetum*)
- **Fiołek polny** (*Viola tricolor*)
- **Bylica polna** (*Artemisia campestris*)
- **Palusznik krwawy** (*Digitaria sanguinalis*)
- **Czerwiec roczny** (*Scleranthus annuus*)
- **Iglica pospolita** (*Erodium cicutarium*)
- **Babka piaskowa** (*Plantago arenaria*)

Rośliny wskazujące gleby żyzne, próchniczne lub bogate w azot:

- **Pokrzywa zwyczajna** (*Urtica dioica*)
- **Pokrzywa żegawka** (*Urtica urens*)
- **Komosa biała** (*Chenopodium album*)
- **Pięciornik gęsi** (*Potentilla anserina*)
- **Babka zwyczajna** (*Plantago major*)
- **Chwastnica jednostronna** (*Echinochloa crus-galli*)
- **Gwiazdnica pospolita** (*Stellaria media*)
- **Żółtlica drobnokwiatowa** (*Galinsoga parviflora*)
- **Przytulia czepna** (*Galium aparine*)
- **Starzec zwyczajny** (*Senecio vulgaris*)
- **Rdest plamisty** (*Polygonum persicaria*)
- **Ostrożeń polny** (*Cirsium arvense*)
- **Podagrycznik pospolity** (*Aegopodium podagraria*)

Rośliny wskazujące gleby gliniaste i ilaste:

- **Szarota błotna** (*Gnaphalium uliginosum*)
- **Łoboda rozłożysta** (*Atriplex patula*)
- **Jaskier rozłogowy** (*Ranunculus repens*)
- **Glistnik jaskółcze ziele** (*Chelidonium majus*)
- **Kurzyślad polny** (*Anagallis arvensis*)
- **Podbiał pospolity** (*Tussilago farfara*)
- **Ostróżeczka polna** (*Consolida regalis*)

Rośliny wskazujące gleby bogate w wapń, o odczynie zasadowym:

- **Blekot pospolity** (*Aethusa cynapium*)
- **Mak polny** (*Papaver rhoeas*)
- **Podbiał pospolity** (*Tussilago farfara*)
- **Dymnica drobnokwiatowa** (*Fumaria vaillantii*)
- **Ostróżeczka polna** (*Consolida regalis*)
- **Wilczomlecz drobny** (*Euphorbia exigua*)

Finansuje KR PZD ze środków Funduszu Oświatowego

Wydawca: WYDAWNICTWO działkowiec

Pomogą określić właściwości gleby

Chętnie rośnie na piaszczystych stanowiskach

Fiołek polny

Występuje na glebach suchych, piaszczystych, kwaśnych, ubogich w wapń

Szczaw polny

Roślina wskaźnikowa gleb zasadowych, bogatych w wapń

Mak polny

Rośnie na glebach zasobnych w wapń, gliniastych, raczej wilgotnych

Podbiał pospolity

Wskazuje na gleby piaszczyste i raczej suche

Bylica polna

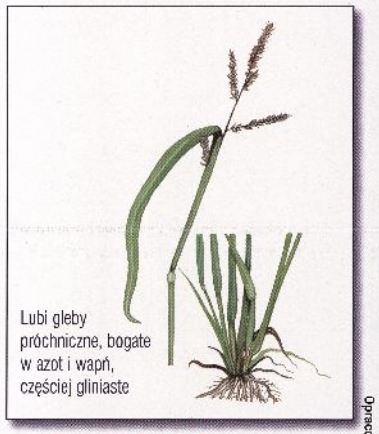
Chętnie rośnie na glebach gliniastych i ilastych

Glistnik jaskółcze ziele

Preferuje gleby żyzne, próchniczne, raczej wilgotne

Pokrzywa zwyczajna

Lubi gleby próchniczne, bogate w azot i wapń, częściej gliniaste

Chwastnica jednostronna

Spotykana jest często na stanowiskach żyznych, bogatych w wapń i azot

Babka zwyczajna

Rośnie na glebach żyznych, o odczynie obojętnym o różnym składzie mechanicznym

Komosa biała

Rośnie na glebach wilgotnych lub okresowo zalewanych, lekko kwaśnych, o różnym składzie mechanicznym

Skrzyp polny

Występuje na glebach żyznych, bardzo urodzajnych, bogatych w składniki pokarmowe

Ostrożeń polny

Więcej na temat uprawy i pielęgnacji gleby znaleźć można w książkach: „Wszystko o kompoście" (9,70 zł), „Ściółki, mulcze, rośliny okrywowe" (13,20 zł), „Przewodnik po nawozach" (9,50 zł). Pełna oferta w każdym numerze miesięcznika „działkowiec" oraz na stronie internetowej www.działkowiec.com.pl

Opracowała: doc. dr hab. Marzena Błaszewicz-Woźniak, UP w Lublinie, **Rys.** R. Dzwonkowski